

Història-Humanitats

presentació

objectius

continguts

metodologia

avaluació

bibliografia

tutoria

facultat de ciències humanes i socials

departament de filologia i cultures europees

Curs 2024-2025

Llengua Catalana

HP1501-HU1501

**Fonaments gramaticals i pragmàtics
de la Llengua Catalana**

HU2403

6 crèdits

Manel Sifre (despatx HC2329)

L'aliat més poderós de l'estudi del vessant escrit de la llengua és la memòria visual. En esta assignatura tindreu l'èxit garantit si, a més d'estudiar els continguts i fer els exercicis, desenvolueu la capacitat de reflexió, la de concentració i la memòria visual amb lectures atentes i reflexives.

Així, si llegiu pràcticament cada dia i resoleu o aclariu només quatre o cinc dels dubtes ortogràfics, gramaticals o lèxics que hàgeu trobat en la lectura, haureu fet la millor preparació possible i també la més duradora. A més a més, comprovareu amb satisfacció que les paraules, l'ortografia i l'estructura de les expressions més genuïnes penetren profundament en l'enteniment i la memòria.

L'assignatura Llengua Catalana parteix del supòsit que heu cursat amb èxit i aprofitament totes les assignatures de valencià dels ensenyaments primaris i secundaris. A grans trets, exigirà un coneiximent de l'estructura i de l'ús de la llengua superior al que s'exigeix en el batxillerat.

Més concretament, amb esta assignatura pretenem assentar, ampliar i completar tots els coneiximents d'ortografia, sintaxi, flexió, correcció lèxica i, en general, de l'ús formal oral i escrit que heu adquirit en els estudis anteriors.

1. Objectius

L'objectiu genèric de totes les assignatures de llengua que tenen com a objectiu perfeccionar l'ús públic d'una llengua, en el nostre cas el valencià, és proporcionar un domini que vos permeta, primer, usar-la amb més seguretat;

segon, cursar amb més eficàcia els estudis del grau; i finalment, expressar-vos en els discursos i en els escrits amb un model lingüístic bo, genuí, modern i tradicional.

Eixos objectius tan generals convé desglossar-los en objectius més concrets:

- Dominar el sistema fonològic del valencià general.
- Comprendre i dominar els mecanismes de correspondència entre la realitat fònica i el sistema ortogràfic.
- Comprendre i dominar els principals usos i recursos flexius i sintàctics propis.
- Ampliar els recursos lèxics i dominar els mecanismes que ho permeten.
- Bandejar els principals barbarismes fònics, flexius, sintàctics, lèxics i semàntics.
- Comprendre i produir discursos orals i escrits en varietats estàndards pertanyents als àmbits periodístic, literari, acadèmic, administratiu i interpersonal.
- Aprendre a valorar el llenguatge com a mitjà per a l'adquisició de coneiximents nous.

2. Continguts

I. Sistema fònic i ortografia

1. Fonologia dels sons vocàlics.
 - ✦ El món dels sons lingüístics.
 - ✦ El criteri de l'obstacle. Els triangles vocàlics.
 - ✦ El criteri sil·làbic.
 - ✦ Is i us vocàliques i no vocàliques.
2. Ortografia dels sons vocàlics.
 - ✦ Les paraules com *ambaixada*.
 - ✦ El hiat i els diftongs. Comparació amb el castellà.
 - ✦ Les regles d'accentuació. Els accents diacrítics. Les paraules com *tèxtil*.
 - ✦ L'ús i l'estalvi de la dièresi.
3. Confluència de vocals entre paraules.
 - ✦ Les elisions vocàliques.
 - ✦ L'apòstrof.
 - ✦ Les contraccions.
4. Fonologia dels sons consonàntics.
 - ✦ Fonologia de les consonants no obstruents.
 - ✦ Fonologia de les consonants obstruents.
5. Les assimilacions de sonoritat dels sons obstruents.
 - ✦ En coda sil·làbica (despistar/desdibuixar).
 - ✦ En final de paraula (els trens/els hòmens).
 - ✦ Exercicis de lectura.
6. Primera aproximació a l'ortografia dels sons consonàntics.
 - ✦ Visió general de l'ortografia dels sons consonàntics. L'abecedari.
 - ✦ Els dígrafs.
 - ✦ El guionet.
7. Segona aproximació a l'ortografia dels sons consonàntics.

II. Sintaxi i flexió

1. La formació del subjecte.
 - ✦ La qualificació.
 - ✦ L'actualització: la quantificació i la determinació.
 - ✦ Els pronoms.
 - ✦ Elisió i el·lipsi. Les construccions apel·latives.
2. La flexió del nom i de l'adjectiu.
3. La predicació.
 - ✦ El verb i el temps.
 - ✦ Els circumstancials i els règims.
 - ✦ El complement directe.
 - ✦ El complement atributiu (atributs i predicatius).
4. La flexió del verb. Els verbs irregulars. Les perífrasis verbals més bàsiques. Barbarismes

enutjosos.

5. Els enllaços: preposicions i conjuncions.
6. L'oració composta. L'oració relativa.
7. Els pronoms febles.
 - ✦ En el complement directe.
 - ✦ La concordança del participi.
 - ✦ Fora del complement directe.

III. Anàlisi i producció de texts

1. Signes de puntuació i convencions tipogràfiques.
2. Anàlisi i producció de texts narratius, descriptius i expositius.
3. Anàlisi i producció de texts argumentatius.

3. Metodologia

Al llarg del temps, els pedagogs, els teòrics de l'educació i els mateixos ensenyants de llengua han mostrat que l'adquisició de destreses, habilitats i fins i tot coneixements teòrics sobre llengua es realitza de forma més efectiva mitjançant la pròpia acció constructivista de l'alumne que no a través d'una simple recepció passiva.

Però hi han aspectes de les llengües, com la majoria de les qüestions ortogràfiques o flexives, que s'assimilen fins al domini amb pràctiques rutinàries. Per tant, convé procurar un equilibri entre les activitats dissenyades segons les metodologies constructivistes, que possibiliten una adquisició molt sòlida de coneixements, però amb molt de consum de temps, i les activitats dirigides de tipus conductista, més monòtones però més breus.

En qualsevol cas, la pretensió del professor serà sustentar els processos d'ensenyament-aprenentatge de forma funcional: orientant el treball a la resolució de problemes. Per tant, es tracta de possibilitar que pugueu resoldre pel vostre compte els problemes nous que se vos presentaran. Per això les característiques metodològiques seran la participació per una banda i la flexibilitat per l'altra.

La tipologia de les activitats amb què desplegarem esta metodologia serà, per força, diversa. Pel que fa a la dinàmica, hi hauran exercicis de tipus:

- + **individual:** cadascú els haurà de resoldre pel seu compte.
- + **col·lectiu:** per a resoldre en grup.

En relació al caràcter, hi hauran exercicis de tipus:

- + **específic:** que focalitzen un aspecte concret.
- + **global:** que contenen aspectes o dificultats diverses.

Atenent primordialment l'expressió escrita, els exercicis seran:

- + **analítics:** de reflexió gramatical.
- + **de transformació,** amb tipologies molt diverses i riques: substituir, completar, corregir, organitzar, adaptar, reformular, inserir, suprimir, alterar l'orde, resumir, ampliar, censurar, titular, puntuar... texts o frases donades.
- + **de creació:** dirigits a inventar, construir, criticar un text, continuar-lo, canviar-lo de registre, etc.

4. Avaluació

L'avaluació es farà a partir d'un **examen oral** eliminatori (apte/no apte), dels **treballs de curs** (quatre redaccions previstes) i de l'**examen final**. L'aprobat requereix la qualificació "apte/a" en l'examen oral i un 5 (sobre 10) o més en l'examen final.

L'examen oral tindrà tres parts: la lectura d'una selecció equilibrada de 50 de les paraules del vídeo [Cinc llistes](#); la lectura del conte [La tramuntana i el sol](#); i un col·loqui sobre un dels llibres de lectura indicats en l'apartat de bibliografia d'este programa. El col·loqui serà també un control del nivell de competència en l'expressió oral segons els criteris explicitats a continuació:

Correcció fònica

- + producció de *es* i *os* obertes: cosa, vel.
- + producció de sons laterals: literatura, lluna, poal.
- + producció de sibilants sonores: Jaume, platja, casa.
- + realització d'assimilacions de sonoritat: els hòmens, calaix obert.

- + realització d'elisions vocàliques: quin' hora.
- + presència a final de síl·laba i de paraula de certes consonants: cavall, pany, cantem, despatx.

Correcció gramatical i lèxica. Penalització de

- + l'ús de combinacions pronominals poc tradicionals: els ensenye coses, li ho done (bé), però *lis* ensenye, *s'ho* done (malament).
- + la indistinció entre *ho* i *lo*: *això vaig fer-lo ahir, *el llibre ja *ho* he llegit.
- + l'absència o ús incorrecte del pronom *en*:
De pa jo també * tinc.
Demanen aigua, però no * queda.
- + la confusió de *res* i *gens*: *No s'ha portat *res* bé.
- + la indistinció perfet/indefinit:
*Este matí *vaig comprar* pa.
- + l'ús de perífrasis verbals incorrectes o poc genuïnes: *hi ha que*, *tinc que*.
- + Paraules crossa que no són genuïnes: *buenas*, *bones*, *pues*, *pos*, *bueno*, *entonses*, *vale...*
- + l'ús de circumloquis per a evitar paraules desconegudes.

Fluïdesa oral

- + Controlar si l'alumne es deté reiteradament perquè no sap una paraula o expressió.
- + Valorar positivament la correcció ràpida dels errors, si se'n produeixen.

A més es pot presentar, com a mostra d'excel·lència, un **treball voluntari**. Trobareu les [instruccions](#) en la pàgina web de l'assignatura. Valdrà, si es presenta, el 10% de la nota (de 0 a 1 punt).

5. Bibliografia i recursos

- SANCHO, Jordi (2014): *Com escriure i presentar el millor treball acadèmic. Guia pràctica per a estudiants i professors*. Vic, Eumo. [2a edició: *Com escriure i presentar un bon treball acadèmic.*]
- SÁNCHEZ PIÑOL, Albert (2021): *Les estructures elementals de la narrativa*. Barcelona, La Campana.

Llibres de lectura

- BELLVER, Carles (2011): *L'home del calendari*. Barcelona, Tria. Publicat també en format electrònic amb el títol *Parèntesi*.
- (2013): *La nit mil dos*. Barcelona, Tria.
- (2015): *Un cel nou i una terra nova*. Castelló de la Plana, Unaria.
- DOMÍNGUEZ, Martí (2015): *La sega*. Barcelona, Proa.
- FULLANA LLULL, Aina (2021): *Els dies bons*. Alzira, Bromera.
- MONER, Anna (2011): *Les mans de la deixebila*. Alzira, Bromera.
- ROCA, Maria Carme (2017): *La noia del club*. Alzira, Bromera.
- USÓ, Vicent (2015): *Les veus i la boira*. Alzira, Bromera.

Gramàtiques recomanades

- SARAGOSSÀ, Abelard (2005): *Gramàtica valenciana raonada i popular. Els fonaments*. València, Ta-barca. [2a edició]
- VALOR, Enric (1977): *Curs mitjà de gramàtica catalana referida especialment al País Valencià*. València, 3 i 4. [amb diverses edicions]

Diccionaris, vocabularis i materials afins

- Acadèmia Valenciana de la Llengua: *Diccionari Normatiu Valencià*. <http://www.avl.gva.es/lexicval/>

- ALCOVER-MOLL-SANCHIS: *Diccionari Català-Valencià-Balear*. <http://dcvb.iecat.net/>
- Institut d'Estudis Catalans (1995): *Diccionari de la Llengua Catalana*. <http://dlc.iec.cat/>
- FERRER PASTOR, Francesc (1974): *Vocabulari. Castellà-valencià. Valencià-castellà*. València. (Amb moltes edicions).
- REIG, Eugeni S. (2015): *El valencià de sempre*. Alzira, Bromera.

6. Tutoria

Per al màxim aprofitament de l'assignatura, les tutories haurien de constituir un recurs dels alumnes per a canviar impressions i corregir les lectures complementàries i els exercicis que es fan per compte propi. És per això que es recomana usar estes hores, però tenint en compte que les dificultats cal afrontar-les personalment, i no s'ha de recórrer ràpidament al recurs fàcil del professor quan un concepte, un plantejament o una solució se'ns escapa en els primers intents o es pot resoldre de manera fàcil consultant un diccionari, per exemple.

Els horaris de tutoria es troben en el SIA, en les portes dels despatxos i en la pàgina web de l'assignatura.

<https://sites.google.com/view/manelsifre>